

RÁKÓCZIFALVA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1.	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ	5
2.	RÁKÓCZIFALVA BEMUTATÁSA.....	9
3.	ÖRÖKSÉGÜNK.....	20
4.	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	36
5.	A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK	49
5.1	ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	49
5.2	KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA	83
6.	JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK	86
7.	JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK	91

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

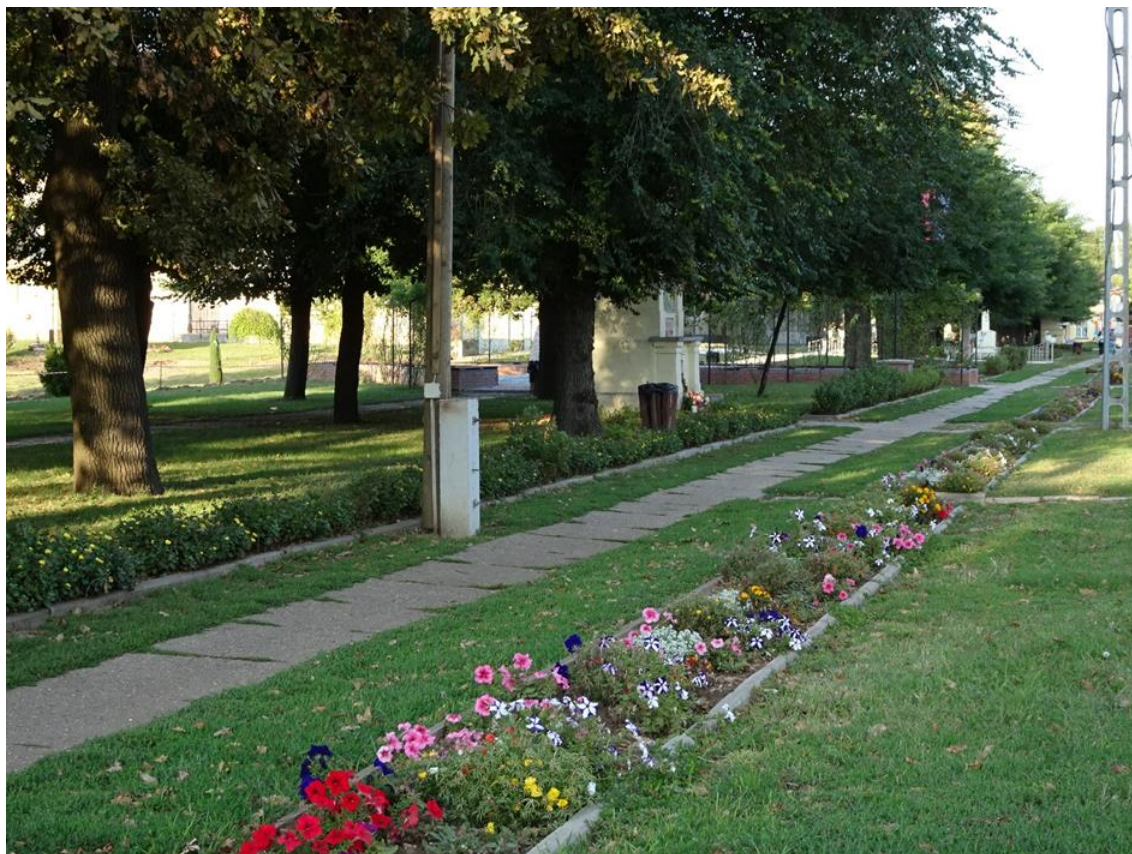
„A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”
(Fekete István)

Mindenkinek van egy település az életében, amit az otthonának nevez, annak érez. Van, akinek megadatik, hogy ez a hely a szülőházája, más úgy választja magának. A hely, ahol élünk olyan kell, hogy legyen ahova jó hazajönni, ahol jól érezzük magunkat. Nemcsak attól otthonos egy település, mert ott élünk, hanem attól, hogy olyan a környezetünk, a házak, utcák, terek, közterületek, a település központja, hogy jó rágondolni, hogy ha máshol vagyunk, vágyakozunk hazatérni.

Mindenkinek szüksége van egy otthonra egy olyan épületben, amelynek közvetlen és tágabb környezete megfelel az elvárásainak. Olyan helyre, ahova visszavonulhat a nyüzsgő város zajától, ahol napi feladatai elvégzése után megpihenhet, ahol biztonságban érezheti magát. Az erre való törekvés alakítja a környezetet, teremti meg az életkörülményeket.

Az élhető környezet megteremtése nemcsak az önkormányzat feladata. Mindenki hozzáteszi a saját egyéniségét, vágyait, életét. Mindenki megmutatja, hogy számára mi az értékes, a szép, az élhető, ahol ő szívesen lakik. És mindezt összhangba kell hozni a szabályok szerinti lehetőségekkel.

A házak homlokzata, kerítése, rendezett kertje, a kerítések, közterületek összképe alkotja a település arculatát. Ez a kézikönyv segítség szeretne lenni abban, hogy mindenki mégjobban megismerje környezetét, felfedezze értékeit és a megőrizendő településképet. A könyv ajánlásokat tartalmaz, hogy hogyan tudnánk településünk arculatát megőrizni, még szebbé, jobbá, esztétikusabbá tenni környezetünket. Iránymutatást ad arra nézve, hogy az adott területen milyen épületet építsünk, milyen legyen a kerítésünk, milyen színeket használjunk, amivel az adott utcaképbe illeszkedő épületet építhetünk.

A kézikönyvet ajánljuk mindazok figyelmébe, akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. RÁKÓCZIFALVA BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

„Rákóczifalva a Tisza bal partján Szolnoktól délre, a Tisza folyóhoz közel, 1,2 km-re fekszik. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei település kialakulásában két tényező játszott fontos szerepet, az élővíz, a Tisza közelsége és az árvízmentes terület. A város homokhátgerincre épült, így az árvíz sosem fenyegette az itt élő embereket.

Tahly Kálmán – Rákóczi-kor történetíró – szerint 1704-ben II. Rákóczi Ferenc Szegedről telepített lakosokat erre a területre, ekkor épült meg a Rákóczi vadászkastély, ami központi szerepet töltött be az uradalomban. Később az itt élők azzal állítottak emléket a fejedelemnek, hogy 1882-ben a nagygyűlés a Rákóczifalva nevet adta a helységnek. A névváltoztatás előtt a helység a Varsány (puszta) nevet viselte. A település 1883-ban alakult át községgé és ekkor választották meg az első képviselő-testületet is. A városi rangot 2009. július 1-én kapta meg Rákóczifalva.

A városra jellemző a kuruc hagyományok őrzése és továbbadása a következő nemzedékeknek. Itt található a Macimúzeum, ami egyedülálló magán gyűjteménnyel rendelkezik. A múzeum alapjait, a helyi születésű Balázs Antal családjával, néhány évvel ezelőtt teremtette meg hatalmas magángyűjteményével, ami folyamatosan nő és mára már 1700 darab macival büszkélkedhet a család. A világ szinte összes mackógyárából származnak macik, amelyek származásuk mellett különböző történelmi korokat elevenítenek fel öltözködésükkel. A macik világában helyett kapott még a múzeum polcain számos régi használati tárgy, így a vendégek megtapasztalhatják, hogy több száz évvel ezelőtt milyen bútorok között éltek az emberek.

Az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő Éden Madárparkban látogatók több mint 50 különleges madárfajt csodálhatnak meg. Egy-egy ritkaság Tajvanból, Mianmarból, Kínából, Tibetből érkezett a madárparkba.

Döme napkor a gyerekek és a mackók vannak a középpontban. Ilyenkor több száz maci érkezik a városba.

A természetbarátok is megtalálják a számukra kedvező programot, hiszen Rákóczi határában található a Tisza-parti tanösvény, ahol lehetőség van gyalog- és biciklitúrákra, szabadtéri főzésre, illetve megismerkedhetnek az odalátogatók olyan a természeti kincsekkel, mint Parti fűz és Nyár ligeterdők, Kubikerdők, Bivaly-tói tölgyes erdő, ártéri mocsárrétek. A tanösvény feltárja a látogatók előtt a helyi természet értékeit. A Tisza közelében élőknek és minden idelátogatónak különleges esemény az évente ismétlődő Tiszavirágzás is, ami mára szinte csak Jász-Nagykun-Szolnok Megyében tekinthető meg.”

(www.rakoczifalva.hu)

A településen áthalad 5,6 km hosszan egy kerékpárút, ami 2006 óta folyamatosan fejlődik és kiegészül újabb részekkel. A városon áthaladó bicikliút jelenleg Szolnok belvárosát köti össze Martfűvel.

A sportok kedvelői számára is tartogat jobbnál jobb elfoglaltságot a város. A Dencs Antal Sporttelep foci pályával, lovas pályával várja a kikapcsolódni vágyókat.

A lovassport iránt érdeklődők számára is tartogat lehetőségeket a város.

Rákóczi falva város a szomszédos települései, Tiszavárkony, Tószeg, Vezseny, Szolnok-Szandaszőlős, Rákócziújfalú, Kengyel gyűrűjében, a Tisza-folyó bal partján fekszik.

Közigazgatási területén halad át a jelentős forgalmú, 442. számú főközlekedési út, mely Szolnokot köti össze Martfűvel.

A települést történeti, területi, gazdasági fejlődésében meghatározza Szolnok, a XX. századi ipari település Martfű szomszédsága és a Tiszán túl Tiszavárkony közelsége, a Tisza folyón való átkelés lehetősége és a „vizek közötti” viszonylagosan jó termőhelyi adottságok.

A község nyugati, déli határát a szabályozott medrű Tisza-folyó és ártere határolja. Keletről szintén volt folyó-kanyarulat: a kengyeli holtág szegélyezi a település közigazgatási határát.

A település külterületének felszínét az összefüggő, nagy szántóföldi művelésű területek, patkóalakú, mélyfekvésű terület - volt folyókanyarulat - , utak és belvízelvezető csatornák menti erdősávok, kisebb-nagyobb kiterjedésű erdők teszik változatosabbá. Jellemző táji elem a jelentős felületű kertgazdasági hasznosítású gyümölcsöskertek, faiskolák rendezett növényrainak látványa, valamint a megmagasított, határozott vonalú vízügyi védmű: a Tisza-gát.

Eltérő talaj-minőségű területek ölelik körbe a várost. A szántóföldi művelésű határrészekén gabonaféléket (búzát, árpát), takarmány- és ipari hasznosítású növényeket kukoricát, lucernát, napraforgót, silókukoricát, repcét, stb., termelnek. A mélyebb fekvésű területeken (település közvetlen szomszédságában, az ártéri területeken) legelőgazdálkodás folyik.

„Rákóczián a dísznövény- és gyümölcsfa-termesztés, szaporítóanyag előállítás nagy múltra tekint vissza.

A település keleti határában (Felső-Varsány puszta, Szilák) a kengyeli holtág mentén napjainkban néhol kissé elhanyagolt állapotban, de jelentős felületű művelt gyümölcsöskertek találhatók. A gyümölcsösök csonthéjasok: cseresznye, meggy, kajsziarack, szilva, dió.

Jelentős területtel bírnak a faiskolai nevelőtelepek: a volt Rákóczi Rákóczi TSz erdőszerű faiskolai telephelyei a 442. számú út mentén és a kengyeli határrészen (Szilák).

Zártkert jellegű tájhasználat jellemzi közvetlenül a település északi szomszédságában lévő (Bartók Béla utca) és a temetődomb melletti határrészt (Tisza Antal utca, József A. utca). Itt a családi hasznosítású kertek és komoly gazdálkodásra utaló fóliasátras területek is megtalálhatók.

Külterületi majorok, állattartó telepek burkolt úton megközelíthetően a település közelében találhatók. (Papírhodály, Rocsa-tanya) Ezek elsősorban juhtartásra, baromfi tartásra, lótarásra, terménytárolásra (gabona, zöldség, gyümölcs) és feldolgozásra rendezkedtek be. Egyéb jelentős mezőgazdasági major a 442 sz. út mellett, a volt termelőszövetkezet területén, illetve a szomszédos területeken található.

Horgásztó – halastó is található a település közigazgatási területén: a Kengyeli holtág és a hozzá kapcsolódó mesterséges tó-rendszer.

Erdőgazdálkodású területeken elsősorban fiatalkorú, középkorú keménylombú erdők (elegyes kocsányos tölgyesek – a mentett oldalon lévő Makkos tölgyes és az ártéri tölgyes) és szintén fiatal nyárfa „ültetvények” találhatók.

A mélyfekvésű területen a Bivaly-tói főcsatorna mentén vegyes akácos-bodzás széles erdősáv határozza meg a táj látványát.

A természetvédelmi oltalom alatt álló Tisza-folyót kísérő területeken galériaerdő (fűz-nyár ligeterdő) és faültetvények (nemesnyár) is találhatók.

Rákóczi határában a múlt századok folyószabályozását jellemző tájsebek a kubikgödrök és a falu építését szolgáló anyaggyerő helyek mentén kialakult jellegzetes, ligetes erdőtársulások színesítik a tájképet. A település külterületének táji látványa ötvözi a természetes társulásokban előforduló fajok és a kerti körülményekhez nemesített „tájidegen” fajok békés, harmonikus egymásmellettiségét.

Jellemző a község határára a faiskolai természetstílust tükröző, az egyedi, különleges fák, fajokból telepített, utakat kísérő vegyes fajú fasorok látványa: cukorjuhar, erdei fenyő, fekete fenyő, selyemfenyő. A belterületen különböző fajtájú juharok, vadgesztenyék, óriás cseresznyefák, berkenyefák, hársfák, japánakác fasorok, platánfák, szelídgesztenye, júdásfa, szomorú kőris fasor, stb. is megtalálhatók.

Rákóczi, tervezett kialakítású, négyzethálós utcarendszerű település a volt Tisza-meder magaspartján. A község zöldfelületi rendszerét meghatározza a település nyugati határán magasodó, hosszan elnyúló domb, a jelentős területtel rendelkező sportcentrum és lovas-pálya, valamint a falu szívében létrehozott nagy összefüggő területű közpark és a szabályos utcahálózat dús növényzete.

A község egyetlen nagyobb, igényesen létesített zöldfelülete a Szabadság-tér.

Jelentős, történetileg kialakult zöldfelület a község központjában a hosszú, szabályos kialakítású főtér, mely a jelenlegi önkormányzati, kulturális, vallási intézmények vesznek körül. (Iskola, Templomok, Községháza, Macimúzeum, kultúrház, Szolgáltatóház, Vízmű területének egy része, stb.)

A tér jellegzetessége, hogy a történetileg nyomon követhető létesítés során (kerti kialakítás módja, alkalmazott növények kora) az egyes intézmények előtti eltérő megjelenésű és szerepű „kerteket” egységesen sétánnyal, fasorokkal fűzték szerves, látványos, funkcionális zöldfelületi egységgé.

A XX. század elejét idézik a korábban terebélyes, de tavaly erőteljesen visszametszett japánakácfa, a katolikus templom előtti kegyeleti helyek, kőkereszt. A század közepének kertkultúráját a sétány kialakítása, vonalvezetése, a hársfák sora jelzi, a XX. század végét a faszerkezetű pergola-sor, kandaláberek, padok elhelyezése, artézi kút körüli kertrész (vérszilvafák, lisztes berkenyék), és a polgármesteri hivatal előtti parkrész, mely örökzöldeket (túztövis, tiszafa). Napjaink környezet-kultúráját pedig a kultúrház előtti és a szolgáltatóház tér felőli részének, valamint az emlékművek körüli ünnepélyességet sugalló, örökzöldekkel határolt teresedés kialakítása jellemzi.

Értékes és változatos fafajú és cserjefajú a központi tér növényállománya. Igényes örökzöldekkel „tarkított” és változatosan évelőkkel (különböző fajtájú nőszirm, árnyliliom), valamint az egynyári kiültetéssel színesített a tér gondozott gyepfelülete és részben felújított gyalogutak burkolata. A teljesség igénye nélkül az alkalmazott növények az alábbiak:

Koros növények: magas kőris, tiszafa, kislevelű hársfa, ezüsthárs, japánakácfa, vérszilva stb.

Fiatalfák: platán, törökmogyoró, sárgalombú lepényfa, gömbszivarfa, szomorú kőris, stb. „

(Kollányiné Földi Hajnalka: Településrendezési terv, tájrendezési javaslat)

A településképre jellemző, hogy közúton Martfű vagy Szolnok felől közelíthető meg a település, itt tárul elénk a településképe. A 442. számú főút szinte kettéhasítja a település belterületét és családiházak környezetével találkozik itt az áthaladó. A főútról letérve a szabályos utcahálózatu településen megtaláljuk a főteret, melynek hosszukás parkos- ligetes terére fűződnek fel az intézmények. Itt találjuk egymással szemben a templomokat, a Varsány közösségi házat, a városházát, iskolát.

A Tisza felől közelítve a település a templomok sziluettje bontakozik ki előttünk, körülöttük jelentős zöldterületbe ágyazottan családiházakat láthatunk.

A település központi, intenzívebben beépített része mellett kertvárosias utcákkal találkozunk. Szolnok közelsége miatt sokan kiköltöznek a megyeszékhelyről, így az ingatlan adás-vétel, felújítás jelentős a településen.

Rákóczifalvára jellemző, hogy a legmagasabb épületek a Szabadság tér körül találhatók, az iskola, a társasház épületmagassága nem haladja meg a templomtorony magasságát, és a családházak utcák jellemzően földszint, vagy földszint+ tetőtér beépítéses háznak megfelelő magasságúak. A sok zöld felület, az utcafásítások mind meghatározó elemei a településképeknek. A település kialakulásából, történetéből adódóan egyenes vonalvezetésű, szabályos utcahálózattal találkozunk.

Az utcaképekre jellemző, hogy egyes utcákon előkert nélküli épületelhelyezéssel találkozunk, az épület vonalában épített kerítéssel, míg más részeken szabályos előkertek alakultak ki. A település teljes belterületére elmondhatjuk, hogy az intézmények kivételével oldalhatáron állóan építették az épületeket. A településarculatra jellemző, hogy az épületek külső homlokzati színei jellemzően világosabb, paszteles színek és csak kevés épületnél találkozunk erőteljesebb vagy sötétebb színekkel. Nyáron az utcafásítások lombjai takarják az épületeket, melyek hangulatos utcaképet mutatnak.

Rákóczifalva népességszáma 2015-ben 5307 fő.

Szolnok közelsége miatt ugyancsak jellemző folyamat a településre történő betelepülés, és Szolnoktól való minimális távolság és jó közlekedés miatt mintegy Szolnok „elővárosának” tekinthető a település. A munkavállalók nagy része Szolnokon dolgozik.

A városi rangban lévő településen az infrastrukturális ellátás teljeskörű, rendelkezésre áll a vezetékes víz, szennyvíz elvezetés, elektromos áram, gázhálózat és a telefon ellátás. Az internet elérhető a településen. A burkolt utak aránya megyei átlagnak megfelelő, kiépített kerékpárút található a 442. számú főút mentén, mely közvetlen kapcsolatot biztosít Szolnok felé és Rákócziújfalun át Martfűre.

Az intézményellátás a kisvárosi szint szerinti, óvoda, általános iskola, művelődési ház és könyvtár teremti meg az oktatás- művelődés lehetőségét. A településen Maci múzeum, Éden Madárpark és a közelmúltban átadott régi idők háza biztosítja a kulturális programok hátterét, a sokszínűséget.

A településre jellemző a civil szerveződések nagy száma, a hagyományápolás és hagyományteremtés. Az egészségügyi intézményekhez az orvosi alapellátáson túl az idősök otthona is tartozik.

Rákóczifalván jelentős a vállalkozások száma, melyek közül az egyik legnagyobb a Szabados – hús húsipari üzeme. A vállalkozások jellemzően helybeli munkaerőt foglalkoztatnak. A helyi munkaerő foglalkoztatók egyik legnagyobbika az önkormányzat. A közeli megyeszékhely számos ipari üzeme, szolgáltató szektora biztosítja napi bejárással a munkahelyet. A nagyobb foglalkoztatók külön buszjáratokkal viszik Szolnok és Martfű nagyobb üzemeibe a dolgozókat.

A következő fejezetekben bepillantást nyerhetünk Rákóczifalva épített és természeti örökségébe, valamint a településen lévő jó példákból is ízelítőt kapunk. Az ajánlásokat a településen építeni, felújítani, átalakítani vágyók számára állítottuk össze.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

„Az építészet egyik szépsége az,
hogy minden alkalommal olyan,
mintha előlról kezdődne az élet.”

(Renzo Piano)

Telepítvényes faluként született az 1880-as évek elején. Először 1883-ban említik Rákóczi alakban, majd 1895-ben Rákóczi, és 1910-től a ma is használatos Rákóczi falva néven említik. A török kor végén elpusztult Varsány nevű mezőváros helyén, Varsány pusztán települt.

II. Rákóczi Ferenc (1676-1735) fejedelemnek Varsány birtoka volt, a nevét tudatosan ennek emlékére alkották meg. Egyedül viseli ma Rákóczi nevét településeink közül.

Mérnöki tervek szerint telepített falu. Házai tornác nélküliek, faluképe nem mutat jellegzetességeket. Társadalma kevésbé integrálódott, inkább vagyoniilag tagolt. Az egy helyről telepített családok a falun belül egymástól elkülönülő csoportokat alkottak.

Rákóczi falva elődjének, Tiszavarsány városának első említése 1075-ből való. A fontos tiszai átkelőhelyen települt községben valószínűleg csatlakozott, de a magyarságba már beolvadt alán néptörzsek éltek. Folyamatosan lakott hely, egy időben mezővárosi rangú település volt. 1387-ben Zsigmond Brankovics Györgynek adományozza a birtokot, illetve cserébe délvidéki, stratégiai fontos területeket kap érte a király. Noha e csere nyomán tudunk betelepülő délszlávokról, úgy tűnik, Varsányt ez nem érintette.

A török hódoltság kezdetén egyik legnépesebb települése a környéknek, s ezért khász várossá emelik. Tiszavarsány népessége 1561-1563 között rendkívüli módon megnőtt.

Végpusztulása a török kor végén következik be, amikor 1691-ben Mezőtúr népe is megfutamodik. A visszatérő lakosságot 1697-ben ismét menekülésre kényszerítették, s a lakosok a Tiszán átkelve Vezsenyben találtak menedéket, de valószínűleg a túriakkal együtt Szolnok oltalmába is húzódtak. 1703 körül ugyan visszatérő lakosságról tesznek említést, de község szervezet már nem alakul, s a fejedelem maga bár itt kezd birtokán kastély építésébe, már nem szervezi faluvá Varsányt. 1880-1881-ben Fehér Miklós földművelésügyi államtitkár indítványára kezdődött meg a már lakott Felsővarsány pusztája önálló községgé való fejlesztése. A település életében új korszak kezdődött, amidőn 1880-1881-től telepéseket toboroztak, majd 1883-ban faluvá alakult. Az új községbe 35 településről sereglett a lakosság, többnyire a reformátusok a Tiszántúl környező községeiből jöttek, míg a római katolikus lakosság a környéken kívül távolabbi megyékből érkezett.

Az önállósodás után, az új élet első jelzőiként, község házákat, iskolát és jegyzői lakást építettek, ezek jellegzetessége, hogy II. Rákóczi Ferenc lebontott vadász kastélyának tégláiból emelték őket.

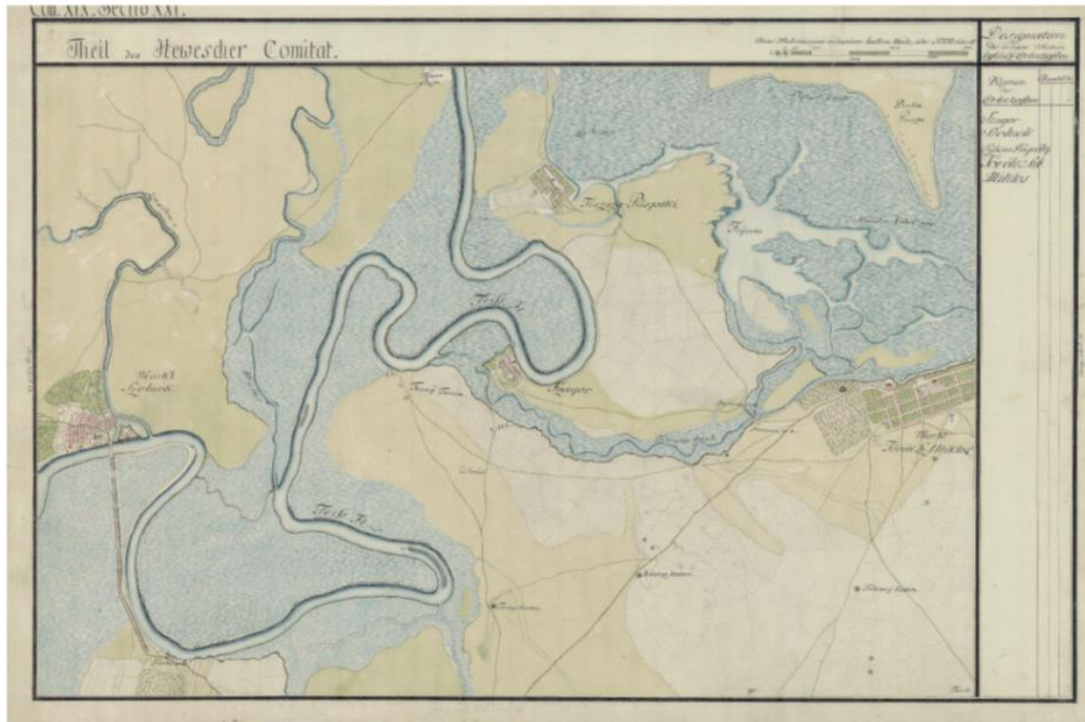

A település a két világháború között szerény mértékben gyarapodott, létét Szolnok közelsége határozta meg. 1926-ban bevezették a községbe a villanyt, artézi kutat fúrattak, utakat köveztek és autóbuszjáratot indítottak Szolnok és Rákóczifalva között.

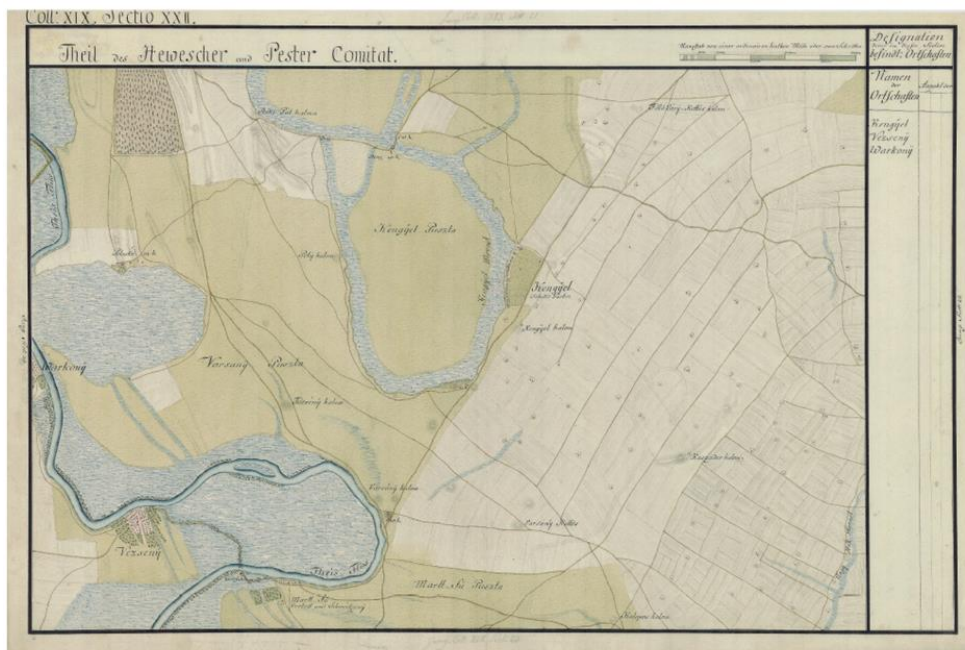
RÉGÉSZET

A településről a Rákóczifalva-kastélydombi ásatás, a Petőfi utcai homokbánya és a mögötte elterülő Faiskola területén folytatott leletmentés, illetve a községháza és a templom építési munkálatai során került elő értékelhető régészeti lelet. A Kastély-dombon bronzkori (a nagyrévi kultúrához tartozó) halott-tartó urnát találtak oldalán stilizált emberábrázolással, valamint bronz ékszereket. Ugyancsak bronzkori edények, tű, bronzdarabok láttak napvilágot a községháza és a templom földmunkálatai során.

A középső-bronzkori halomsíros kultúra népének egyik temetőjét szintén a község területén tárták fel. A Kastélydomb más régészeti korszakokból is szolgáltat leletekkel, így szarmata ékszerrel, avar csattal, edényekkel, orsógommbal, ékszertöredékekkel, övverettel, kengyellel, zablával, gyönggyel, karpereccel. A Petőfi utcai homokbánya mögötti Faiskola nevű lelőhelyről XII-XIV. századi edénytöredékek, középkori sarkantyú, réz kengyel töredék kerültek elő. A mai Rákóczifalvától délre, az egykori Tisza-meder partján, a ma Varsány-pusztának nevezett határrészen egy több száz méter kiterjedésű Árpád-kori és késő középkori lelőhely ismert. A telepnyomok között megfigyelhető volt a település egykori templomának helye, az épület szétszántott romjai alapján. A rákóczifalvi határ (pontos lelőhely megjelölés nélkül) XVII-XVIII. századi tányértöredék lelőhelyéül szolgált.

Katonai felmérés térképe (forrás: településrendezési terv)

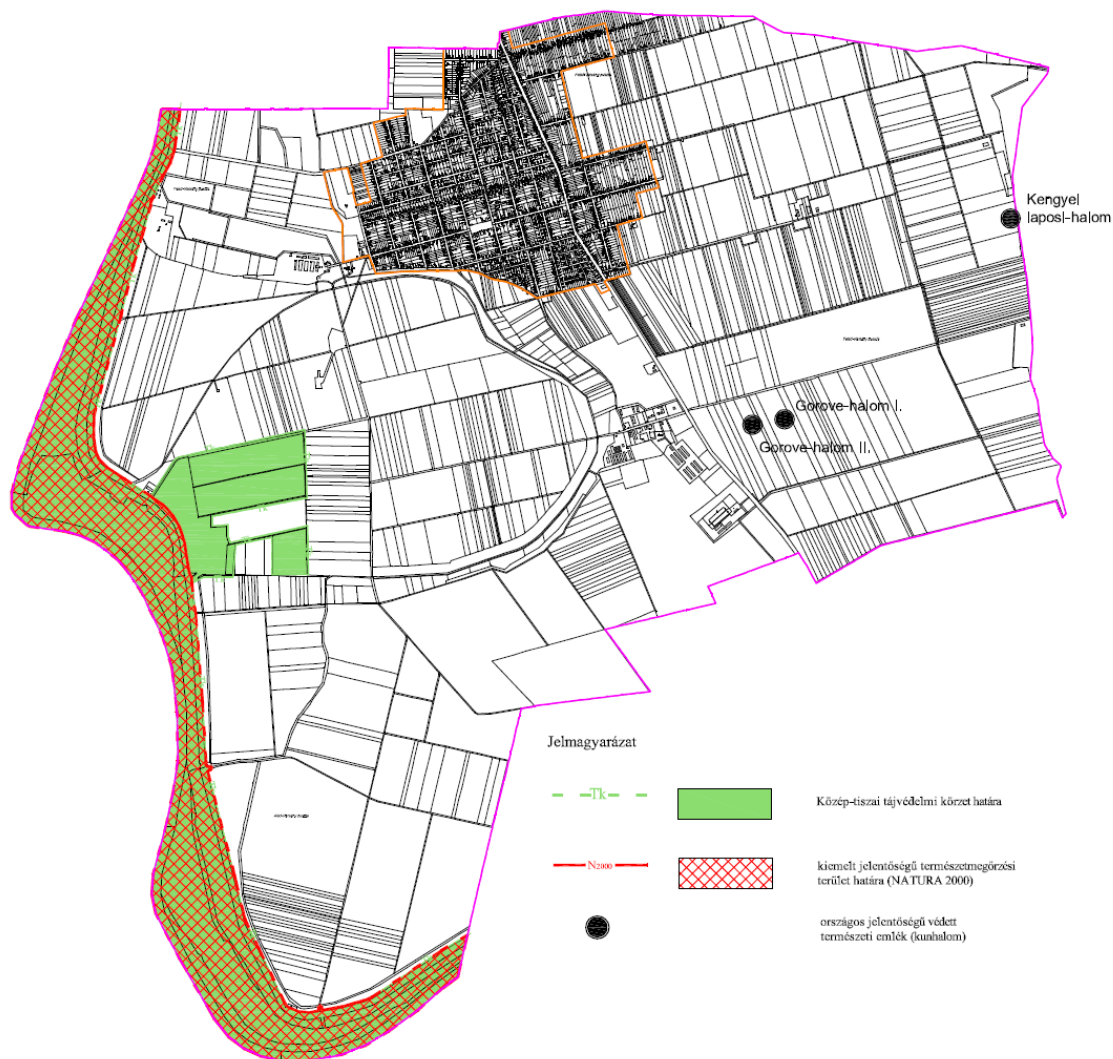
Katonai felmérés térképe (forrás: településrendezési terv)

A történelmi térképek alapján látható, hogy a katonai felmérések idején még csak Varsány pusztája létezett. Rákóczi falva 1880-as telepésekkel történt benépesítése előtt a területen csak a puszták voltak, valamint a Tisza folyó.

A községközpont kialakítása 1887-ben kezdődött el. Ekkor mérették ki a községi és felekezeti célokat szolgáló beltelkeket és alakították ki a főteret, az úgynevezett Piacteret. A községközpont végleges kialakítása azonban még évekig váratott magára. A település szerkezetére jellemző, hogy a főteret, amely a település fő utcájának a Rákóczi útnak a kiszélesedése szabályos téglalap alakú, a település utcái pedig mérnöki tervek szerint kiosztott szabályos utcák.

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Országos jelentőségű védett természeti területek

Közép-Tiszaí Tájvédelmi Körzet 1978-ban lett védetté nyilvánítva, mely a községhatárban a Tisza szakaszt feleleli. A védett terület Természetvédelmi törzskönyvi száma: 158/TK/78.

A település határához tartozó tiszai ártérszakasz a Közép-Tiszaí Tájvédelmi Körzet részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a növényársulásokkal és védett fajokkal.

Natura 2000 területek

Részen az országos jelentőségű védett természeti területekkel fedésben az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek találhatók a közigazgatási területen. Közép-Tisza néven a teljes hullámtérre kiterjedően kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület.

Az európai közösségi rendeltetésű területek másik fajtája, a különleges madárvédelmi területek, mely védelmi kategória szintén a Tisza teljes hullámterére terjed ki és a Közép-Tisza Különleges Madárvédelmi terület részét képezi.

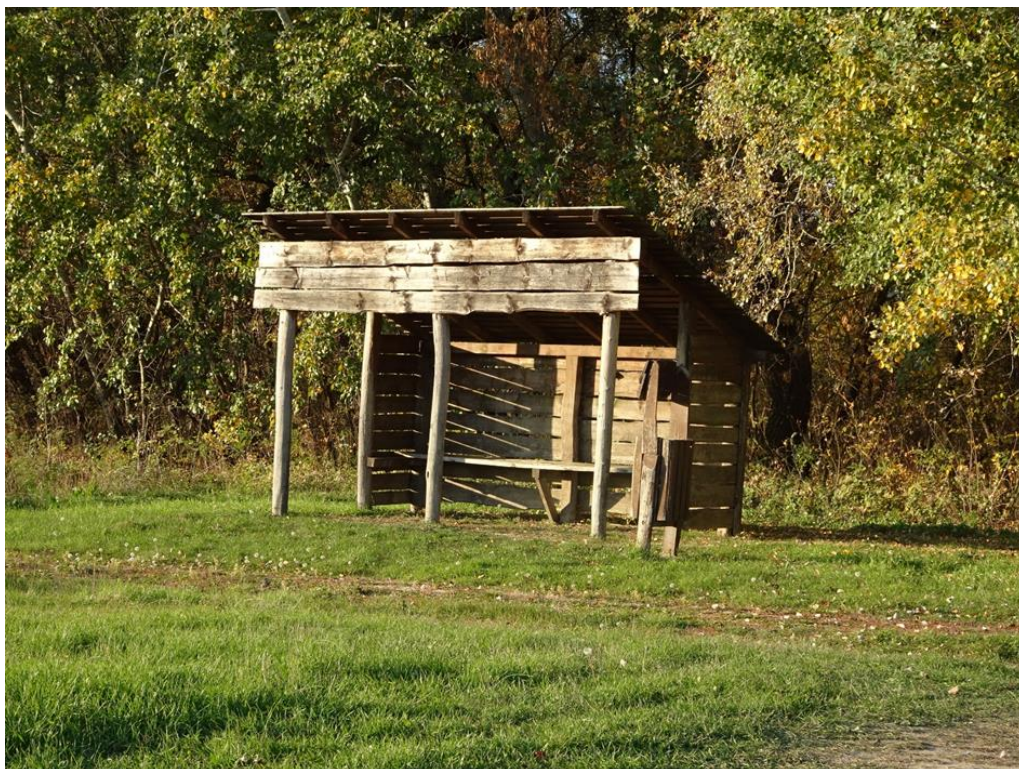

TERMÉSZETI TERÜLETEK

A település közigazgatási területén főleg a Bivalytói-öblözet, illetve a Papírhodályi-rét területén ismertek védett, és természetvédelmi szempontból különösen jelentős növényfajok állományai. A sziki kocsord és a réti őszirózsa nagy tö számmal a Makkos nevű tölgyerdő tisztásain és az azt övező gyepeken, mindenekelőtt a 0131 hrsz-ú terület északkeleti sarkán és a régi árvízvédelmi fővédvonal mentén, főleg Rákóczi falva és Rákócziújfalu között a nyúlánk sárma jelentős állományait tartják nyilván. Az árvízvédelmi töltések vízdali lábazata mentén a tiszaparti margitvirág és a nyári tőzike jelentős állományai ismertek. A már említett sziki kocsordhoz, mint tápnövényhez kötődően a fokozottan védett nagy sziki bagolylepke rendszeresen előfordul a megfelelő élőhelyeken, mely kapcsán EU-s bizottsági előírás nyomán a Közép-Tisza Különleges Természetmegőrzési Terület bővítése folyamatban van a sziki kocsord termőhelyére.

A Tisza hullámterében költő fokozottan védett madárfajok közül mindenekelőtt a fekete gólya és a barna kánya érdemel említést. A fasorokban és ligetekben számos természetvédelmi oltalom alatt álló madárfaj fészkel, ezért a mezsgyék és fasorok megmaradása és óvása fontos táj- és természetvédelmi prioritás.

A település belterületén a temető melletti egykori lőtér területén a löszfalakba rendszeresen fészkel a fokozottan védett gyurgyalag és a védett parti fecske.

A természeti területek bemutatását szolgálja a Tisza – partján kialakított tanösvény, melynek állomásai között kilátó is megtalálható.

ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

A településen országos műemléki védelem alatt álló építmény nincs

Helyi jelentőségű épített értékek:

Római katolikus templom

Az egyhajós római katolikus templom 1893-ban épült, mely évszám a templomtornyban is olvasható. Külső megjelenésében egyszerű, a bejárat fölött magasodik a templomtorny, amelyen óra található. A templomtorny díszítése a félköríves záródású ablak fölötti díszítés.

A templom téglából falazott, külső megjelenésében vakolt és festett. A torony lemezzel borított.

Református templom

Református templomának előzménye az 1889-ben épített harangláb. A mai református templom 1909-ben épült téglából Robiczek Ernő szombathelyi mérnök tervei alapján. Kocsis Antal és Borbély János vállalkozók építették meg. Az észak-déli tájolású épület déli oldalán trapéz záródással, északi részén pedig a homlokzatba félig beépítve egy az alaptól számított 24,5 méter magas toronnyal épült. A 8x17 m-es belső térben a karzatot egyetlen H alakú gerendára helyezték. A templom tornyában 1909-ben már egy 270 kg-os harang is szólt az 1888-ban Túrkevről kapott ajándékharang mellett.

A templom nyolc regiszteres orgonáját ismeretlen mester készítette az 1870-es években. A templomban Chorin Sándor orgonaépítő munkája révén találta meg végső helyét.

Római katolikus plébánia

1904 nyarán kezdődtek a plébánia építési munkálatai. A tervet helyi vállalkozók készítették és adományokból építették fel az épületet. 1905 tavaszán Újszászy és Majláth félegyházi építészek építették. Az impozáns nyolcablakos épület középső része előreugratott, középen szobortartó fülkével és Mária szoborral. Az ablakok körüli díszes gipsztukkók és a falsarkoknál lévő stilizált oszlop motívumok díszítik az épületet.

Parókia

Utcára merőleges gerincű, egyszerű tömegű épület. A főhomlokzat hármassal osztású, a középső rész lépcsősen beugrik. Az épület szimmetrikus, az ablakok egyszerű hatosztásúak. A homlokzati színezéssel a lábazati rész és a vízszintes osztópárkány tagolja az épületet.

Óvoda

A téglahomlokzatú épület 1906-ban épült azzal a céllal, hogy a város mindenkori óvodáztatási gondjait megoldja. A szimmetrikus, padlástmagasítású épületet nyers téglafalazata, lábazati osztása és téglaparkánya teszi egyedié.

Polgári lakóházak

Rákóczi városközponti részén, a főutcán több polgári típusú épület megtalálható, melyek díszes homlokzata, nyílászárói, tömegformálása sajátos arculatot ad a főútnak. A polgárházak egyik legjellegzetesebbike a dísztéglával és kerámiabetétekkel gazdagon díszített ház.

Alkotóház

A város alkotóházának tömegformálása, jellegzetes arányai, külső megjelenése bemutatja Rákóczi legrégebbi háztípusát.

A tájház udvarán lévő kemencék nemcsak értékőrzési, hagyományápolási céllal létesültek, hanem összejövetek esetén funkciójukat is betöltik és a gyakorlatban mutatható be egykori használati értékük.

Aranyősz Idősek otthona

Az idősek otthona épületének homlokzata jellegzetes népi karaktereket őriz. Az ablakok körülötti tégladíszítés, az eredeti nyílászárók és a felső párkányzat díszítése egyedi külsőt kölcsönöz az épületnek.

Gorove szoborfülke

A Rákócziújfalú felé vezető főút melletti szoborfülkét a Gorove család emeltette. A felirat tanúsága szerint:

“1832 e kápolnát a dög halál ellen való szent pártfogónak tiszteletére istenes szándékból azért állítá fel a NS Gorove família, mert midőn 1832-i esztendőben halálos epekörság országunkat pusztítaná, Isten irgalmából ezen Tisza varsányi pusztába be nem hatolt.”

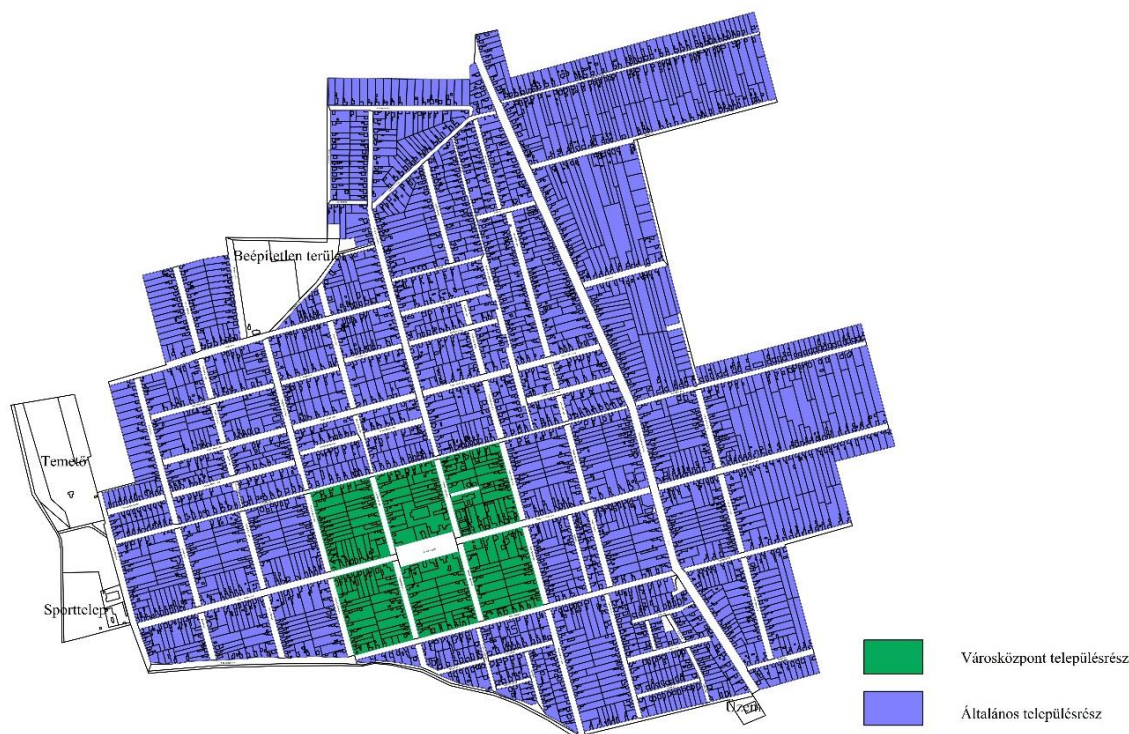

A múlt őrzői a temetőben lévő kereszt és épített sírboltok, melyek Rákóczi elmúlt évszázadának emléket őrzik.

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Rákóczi településszerkezetéből, alapításából adódóan az eltérő karakterű településrészeket úgy tudjuk lehatárolni, hogy a központi, intézményekkel vegyes, intenzívebb beépítésű részt arcuati jellemzői alapján külön településrészbe soroljuk.

A központ melletti lakóutcákat a telkek nagysága, a beépítés jellege, intenzitása alapján egy másik településrészbe soroljuk.

Rákóczi belterületét bár kettévágja a 442. számú főútvonal, azonban a lakóutcák folytatódólagosak és miután térbeli távolság nincs, így nem különül el a két oldal.

A településszerkezetre jellemző, hogy mérnöki tervek szerint alapított település, melyen egymással párhuzamos és merőleges, egyenes vonalvezetésű utcák alakultak ki. A telkek szabályosak, a telekméretek jellemzően utcán belül hasonlóak.

A városközpont túl kertvárosias életvitelű családiházak övezetek alakultak ki, Szolnok közelségének hatására sok kitelepülővel és folyamatosan átalakuló, megújuló vagy új építésű lakóházakkal.

A belterülettel határosan Szolnok felé alakult ki a kiskertek területe. Az egykori zártkertek, ma kertes mezőgazdasági területek nem állandó ott tartózkodásra szolgáló, üdülő – pihenő épületei határozzák meg, a keskeny utak menti telkeket.

VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ

A városközponti településrészre jellemző, hogy a városháza, templomok, művelődési ház, iskola a kiteresedő főút két oldalán helyezkedik el. Az intézmények előtt végighúzóódó tér két oldalán zöldfelületek, szobrok vannak.

Ezen a területen találjuk meg az intézmények mellett azokat a megmaradt polgári lakóházakat, melyek a múlt század első felében épültek.

Sokszor már csak egy-egy részlet maradt eredeti formájában fenn az épületből, vagy éppen csak az utcai homlokzat őrzi eredeti formáját.

Városias formát mutat a központban lévő társasház és üzletház.

A központi téren túli, ugyancsak a városközpont részét képező utcák vegyes képet mutatnak, többféle épülettípus fér meg egymás mellett.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

Rákóczi településközpontján túl az általános településrészbe soroljuk a többi lakóutcát, ahol jellemzően földszintes, földszint + tetőtér beépítéses épületek vannak. A folyamatos átépülés miatt több típusú épület megtalálható egymás mellett. A régi népi lakóházakból már csak elvétve maradt fenn eredeti formájában, átépültek, vagy lebontásra kerültek és helyükre az adott kor divatja szerinti épület került.

Az általános településrész folyamatos átépülése miatt csak egyes utcaszakaszok mutatnak hasonló épülettípust. Egyrészt találjuk az utcára merőleges nyeregtetős népi lakóházat, a sátoztetős kockaházakat, a tetőtérbeépítéses épületet és a mai kor alacsonyabb hajlásszögű nagyobb alapterületű, esetleg összetett tetőidomú épületét.

KISKERTEK TELEPÜLÉSRÉSZ

A belterület közvetlen folytatásaként, keskeny utcák mellett alakult ki az egykori hobbi telkek területéből a kertes mezőgazdasági terület. A terület egyes parcellái beépítettek pihenő – üdülő jellegű nem állandó tartózkodású épületek épültek. A kerthasználatra gyümölcsös, veteményes kert mellett, egyes telkeken a pihenő funkció is megjelenik.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET - KÜLTERÜLET

Rákóczi falván jellemzően a beépítésre nem szánt területek a külterületi egybefüggő mezőgazdasági területek, melyet állattartó majorok, erdőszávok szabdálnak és tesznek egyedivé.

KÜLTERÜLETI MAJOROK

Rákóczi falván több külterületi állattartó telep is található, mely folytatva az egykori hagyományt a megtermelt mezőgazdasági haszonnövényekre alapozva nagyüzemi állattartással foglalkozik. Egyes telepeken csak raktározás, tárolás történik és több épület felújításra szorul.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképet, ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Rákóczi falva hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan újíthatjuk fel a jellemző stílusjegyeket megtartva az épületeket és hogyan építhetünk modern, környezetbeillő, nem hivalkodó épületet.

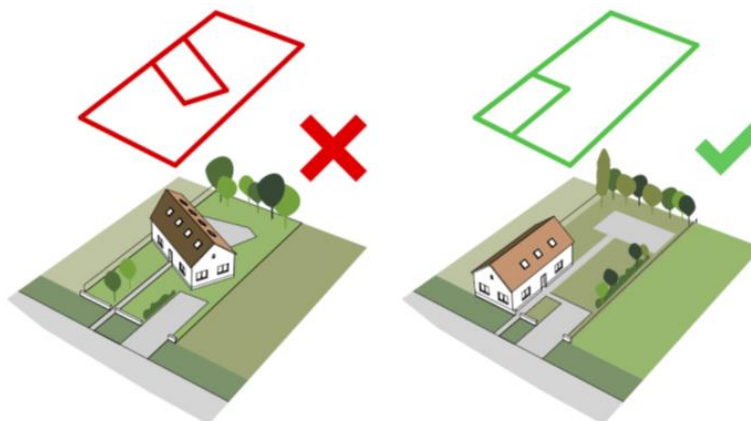
Jelenleg a településarculat kiegyensúlyozott, harmonikus, környezet és látványromboló építészeti megoldás nincs. Javasoljuk, hogy megtartva az eddigi környezetalakításból a jó példákat, felújításnál az értékőrzésre, hagyományteremtésre, illeszkedésre figyelve tegyük még szebbé a környezetet, legyen még harmonikusabb, látványosabb az utcakép.

VÁROSKÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZ

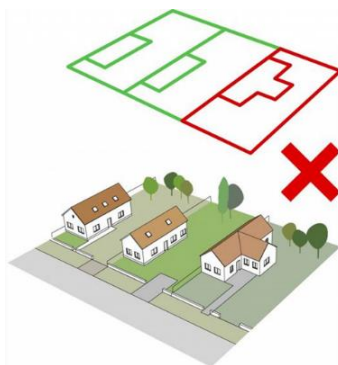
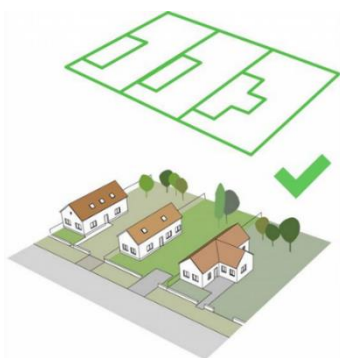
TELEPÍTÉS

A városközpont településrészen megállapíthatjuk, hogy jellemzően oldalhatáronálló beépítés alakult ki, azonban a nagyobb intézmények szabadonálló épületelhelyezéssel épületek. Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. A kialakult oldalhatáronálló telepítéssel az utca ritmusa megmarad, a kialakult beépítési rend nem törik meg.

A nagy szélességű telkeken a már meglévő szabadonálló beépítés esetleges bővítés vagy új építés esetén is megfelelő.

Az előkert méretek jellemzően utcán belül azonosak, melyeket javasolt továbbra is megtartani, mert így egy rendezett településképp alakul ki.

Az intézmények a lényegesen nagyobb telkeken szabadon állóan épültek, mely beépítési formát továbbra is tartjuk meg. A kialakult építési vonalat tartjuk meg, mert így rendezett marad az utcakép.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Rákóczi falva városközponti településrészén a tényleges intézményekkel váltakozó központi területen túl egyes utcaszakaszokon hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a településrészre a földszintes kockaház és a földszint + tetőbeépítéses családiházak a jellemzők. Az intézmények ennél magasabbak és tömegük is nagyobb.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

Új épület építése esetén a különböző épületmagasságú szomszédos épületeknél vegyük igénybe szakember segítségét, aki az átépülés lehetőségét megvizsgálva az illeszkedés elvét követve tanácsot ad a jól megválasztott épületmagasság tekintetében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A városközpont településrészén a tetőhajlásszög csak egyes utca szakaszokon egyforma, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog a hajlásszög. Nem jellemző a lapostető és a túl

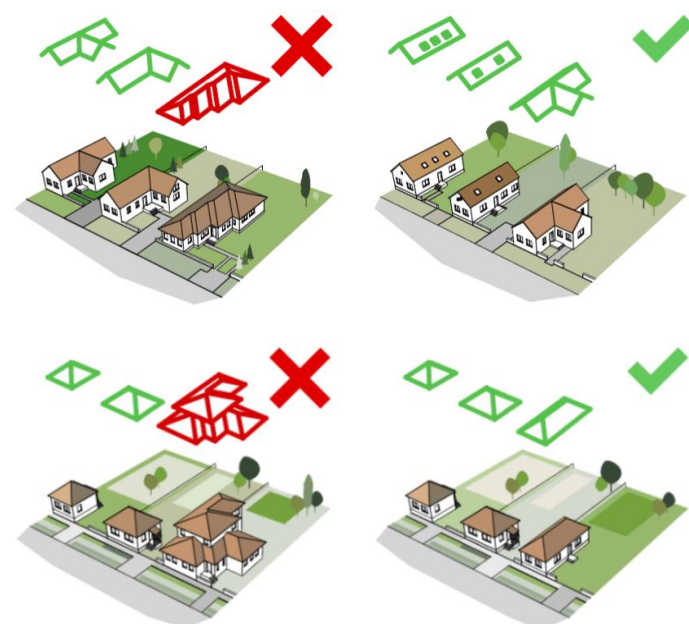
összetett tetőidom sem terjedt el, így javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet, vagy esetlegesen egy későbbi tetőtérbeépítést is lehetővé tesz.

A településrészen nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek, alpesi tetőhajlás. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

TETŐFORMA

A városközpont településrészen a tetőforma változó, találkozunk nyeregtetővel utcával párhuzamos és arra merőleges elrendezésben és sátoztetős épületek is vannak. Nem jellemző a túl összetett tetőforma, és a lapostető, így ezeket a típusokat ne válasszák. Manzárdtető ezen a területen nem jellemző, nem épült, így ezt a tetőformát is kerüljük.

Kíváncsok az illeszkedés vizsgálata, az adott utcaszakasz jellemző tetőformájának meghatározása és ahhoz való igazodás.

Amennyiben az utcarészleten sátoztetős épületek állnak, akkor oda modernebb köntösben újragondolva hasonló kerüljön és kerüljük a túl szabdalt, tördelt tetőformát.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

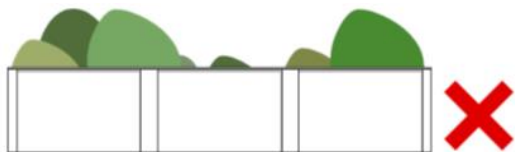

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a kőporozott, vagy nemesvakolattal felületkezelt fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Rákóczi falván jellemzően épített lábazatos, áttört kerítésmezős kerítések alakultak ki. Nem jellemző a falszerű, vagy fémlemezről épült teljesen zárt kerítés, így ezt a típust ne építsük. A zárt kerítések nem engedik megmutatni az épületet és a kert átszellőzése sem biztosított.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

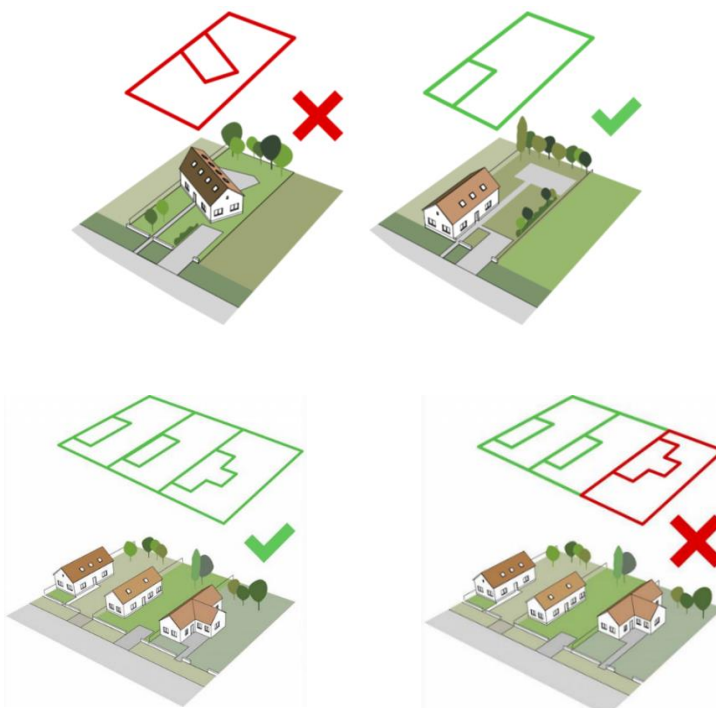
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és
2/3-ad áttört résszel

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A területrészen a telepítés oldalhatáron álló, sok helyen előkert nélkül, egyes szakaszokon pedig előkerttel.

A telepítésnél javasoljuk a szomszédos telkeken elhelyezett épületeknél a beépítési vonal vizsgálatát, amit célszerű figyelembe venni, mert így utcán belül azonos az építési vonal és rendezett utcakép alakul ki.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszintes vagy földszint + tetőbeépítéses ház a jellemző. A házak külleme különböző, egymás mellett megfér a népi lakóház, vagy annak átépített változata, a kockaház, a tetőbeépítéses és kellő teleknagyság esetén a mai kor földszintes nagyobb alapterületű, összetett alaprajzú épülete is fellelhető.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

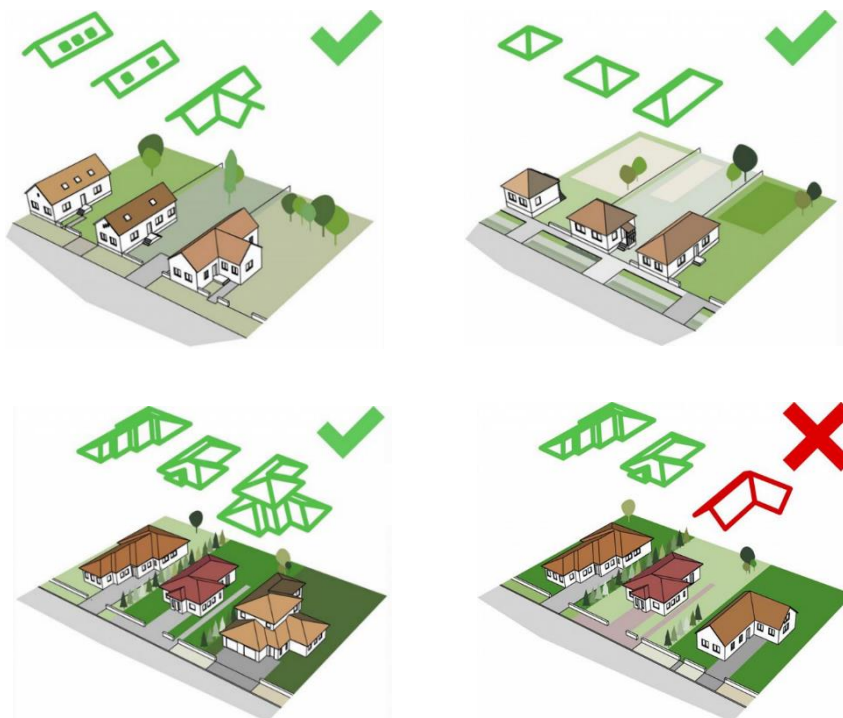
TETŐHAJLÁSSZÖG

A településrészen az új építésű tetőtérbeépítéses házaknál a tetőhajlásszög közel egyforma, ugyanez igaz a sátozott épületekre is. Utcán belül többféle tetőhajlásszöggel is találkozunk, azonban nem jellemző a lapostető, hogy átalakítás vagy új építés esetén próbáljunk tetőhajlásszög tekintetében a szomszédos tetőkhöz igazodni.

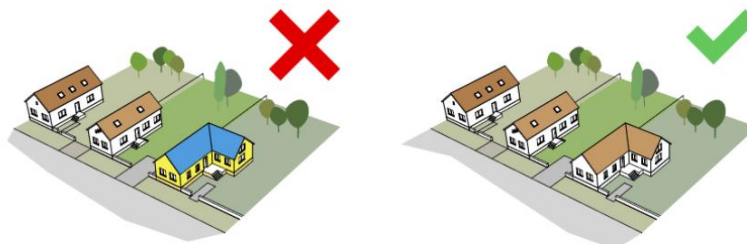
TETŐFORMA

Az általános településrészen a tetőforma változatos, egymás mellett jellemzően utcára merőleges gerincű nyeregtető, sátozott és összetett tetőidom is fellelhető. Utcaszakazon belül igyekezzünk alkalmazkodni a már kialakult építési rendhez.

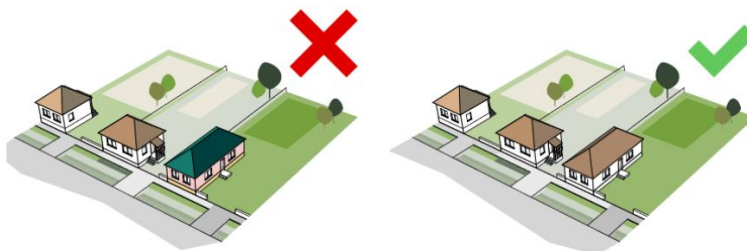

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, és világosabb pasztell színű, többféle színezésű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát. Amennyiben erőteljesebb színt szeretnénk alkalmazni, azt csak kivételesen díszítő jelleggel, nyílaskeretezések, homlokzati motívumok díszítésére használjuk és akkor is ügyeljünk az alap és kiegészítő szín harmonijára és kettőnél több színt ne alkalmazzunk, mert zavarossá, túldíszítetté válik az épület.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a kőporozott fal, vagy nemesvakolattal felületkezelt fal a jellemző, valamint a cserép fedés. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt, falazott kerítés építését.

Az áttört kerítés láttatni engedi a kert szépségeit és megmutatja az épületet, ugyanakkor megfelelő szellőzést is biztosít.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

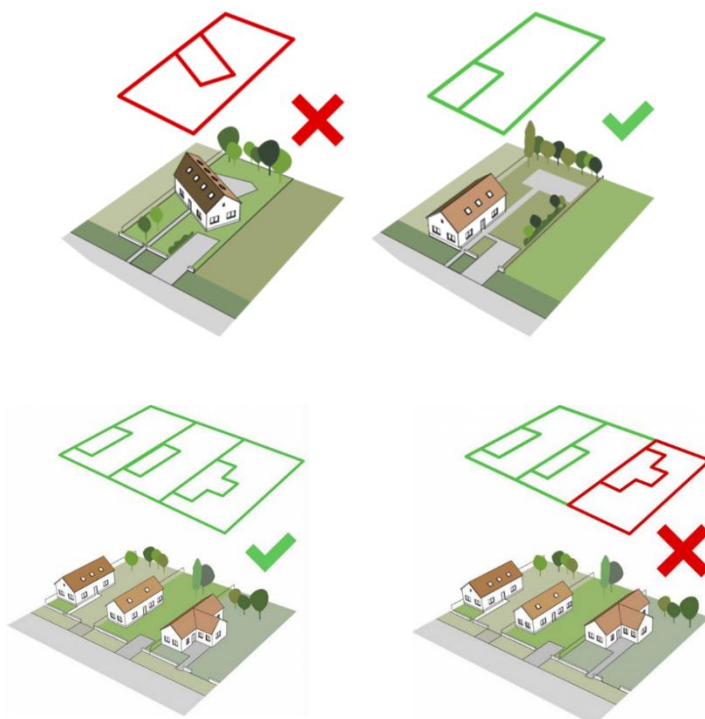
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és
2/3-ad áttört résszel

KISKERTEK TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A területrészen a telepítés oldalhatáron álló, sok helyen előkert nélkül, egyes szakaszokon pedig előkerttel.

A telepítésnél javasoljuk a szomszédos telkeken elhelyezett épületeknél a beépítési vonal vizsgálatát, amit célszerű figyelembe venni, mert így utcán belül azonos az építési vonal és rendezett utcakép alakul ki.

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszintes vagy földszint + tetőrbeépítéses üdülőépület a jellemző. A házak külleme különböző, egymás mellett megfér az utcára merőleges, vagy párhuzamos gerincű nyeregtetős épület és a faház is. Nem jellemző a kockaház és a terület funkciójának megfelelően kisebb alapterületű épületek jöttek létre. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasolunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hívalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

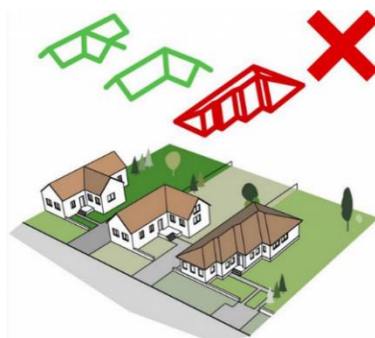
A településrészben a tetőhajlásszög különböző, azonban minden épület magastető. Nem épült alacsony hajlásszögű tetővel épület, és javasoljuk ezt a típust ne válasszák.

TETŐFORMA

Az általános településrészben a tetőforma változatos, egymás mellett jellemzően utcára merőleges vagy párhuzamos nyeregtető fellelhető.

Utcaszakaszon belül igyekezzünk alkalmazkodni a már kialakult építési rendhez.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

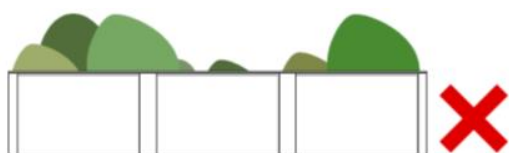
A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat és világosabb, leginkább törtfehér vagy sárga színű fallal találkozunk. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a kőporozott fal, vagy nemesvakolattal felületkezelt fal a jellemző, valamint a cserép fedés. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a teljesen zárt, falazott kerítés építését. A településrészen a teljesen áttört kerítés is megengedett, mert ezáltal a kert és közterületi zöldterület szinte egybeolvad. Az áttört kerítés láttatni engedi a kert szépségeit és megmutatja az épületet, ugyanakkor megfelelő szellőzést is biztosít.

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

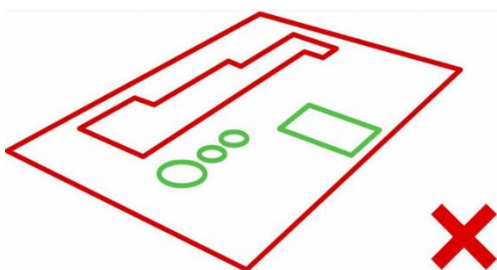
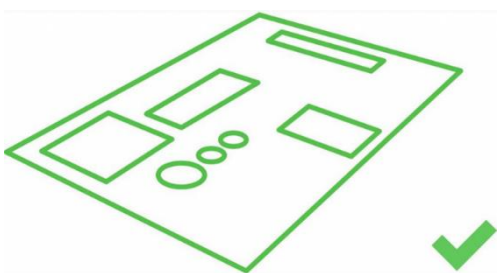

A teljesen áttört kerítés láttatni engedi a kertet és egybekapcsolja a köz és magánterületet.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK, VALAMINT BEÉKELŐDŐ MAJOR ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK

TELEPÍTÉS

Szabadonálló, vagy majorszerűen csoportosított mezőgazdasági építmények elhelyezését javasoljuk illeszkedve a meglévő telepítéshez.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Az építmények megengedett legnagyobb magassága a kialakult hagyományoknak megfelelő legyen, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete tükröződő felülettel lehetőleg ne készüljön.

TETŐHAJLÁSSZÖG

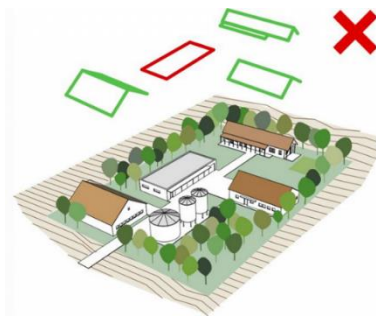
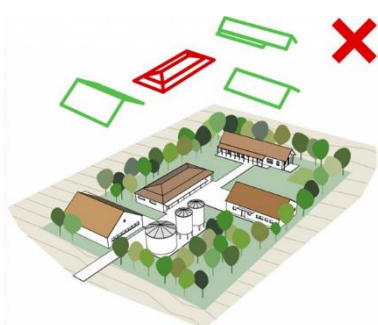
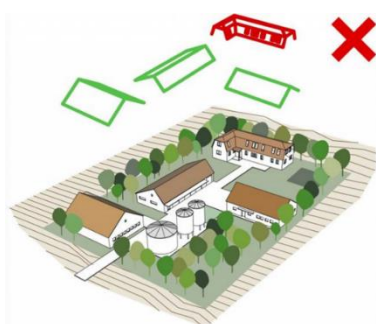
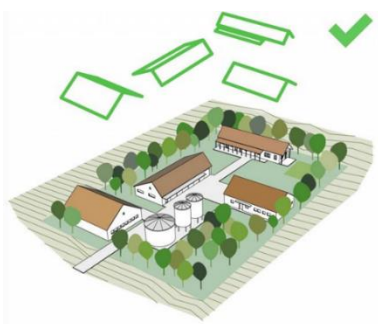

Tetőhajlásszög tekintetében nem javasoljuk a lapostető alkalmazását és a meglévő, hagyományosan a tájba illesztett épületek tetőhajlásszögéhez igazodjunk.

TETŐFORMA

Az egyszerű nyeregtetős épületek illeszkednek az alföldi tájba. Az összetett tetőidomot, a manzard tetőt kerüljük, mert tájidegen.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem javasoljuk elhelyezni azokat az építményeket, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományostól eltérő színű tetőfedő anyagok használata, ezért lehetőleg kerüljük ezeket.

Javasolt az épületek homlokzati képében a fehér, vagy a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés.

A héjazat anyaga elsősorban égetett cserép vagy nád legyen. A héjazat színének válasszuk a cserépszínű, barna vagy szürke színárnyalatot.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

Rákócziván tekintettel a település történetére, településszerkezetére, épületállományára, az egész településre mutatjuk be a részleteket.

TORNÁCOK, ELŐTEREK, TERASZOK

Rákócziván még fellelhető néhány tornácos népi lakóház, azonban nagy részük átépült és a tornácok beépültek, átalakultak.

A tipikus tornácos lakóházak már nem fellelhetők, és a házak fokozatos átépülésével a tornácok szerepét részben átvették az előterek, melyek ugyan a kinti és benti hőmérsékletkülönbséget áthidalják, de már a gazdasági funkció eltűnt belőlük. Napjainkban már terményszárításra, a kinti munkák befejező fázisára nem használják a tornácokat és az új funkciónak az előterek is megfelelnek.

AJTÓK, ABLAKOK

Sokszor mondják az ablak a ház „szeme”. Elképzelhetetlen a ház ablak nélkül, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a külvilággal. Az ablakok is fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt, tömör épülettömeget ezzel nyitjuk meg, ez teremt kapcsolatot a külvilággal.

Javasoljuk a ház tömegéhez és színvilágához megválasztani a nyílászáró színét, mert így egy harmonikus külső homlokzat alakul ki. Az utca homlokzaton érdemes a sötétítés és napvédés módját is jól megválasztani, mert egy-egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház díszé lehet.

A kapu egyszerre elválaszt és beenged, közvetlen kapcsolatot teremt a külvilággal. Nemcsak szimbolikus jelentése van, de mint homlokzati elem nagymértékben meghatározza a homlokzat kialakítását. Javasoljuk, hogy az épület stílusához illő nyílászárót válasszanak.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A kockaházaknál a kőporozás terjedt el, Rákóczi falván vegyes paszteles színekkel, kedveltek a törtfehér vagy sárgás, drappos, rózsaszínes színvilággal. A modernebb épületek nemesvakolattal felületkezelték és jellemzően sárgás, barnás színekkel színezték.

Javasoljuk a visszafogott színvilág alkalmazását, kerüljük a túl erős, rikító színek használatát. Erőteljesebb színt csak kiegészítő jelleggel javasolunk, akkor is megteremtve az egységet a ház alapszínével. Kettő – háromnál több színt a teljes épületnél ne használjunk, mert túl színessé, zavarossá válik a homlokzat.

RÉSZLETEK

Az épületek díszei, értékei a részletek, melyek egy-egy ablakkeretezést, vagy éppen nyílászáró részletet, oromzati deszkát, tetőfedést, téglakötést jelentenek. Ezek nélkül a részletek nélkül az épület egy lenne a sok közül, de ezek az apró díszítések teszik igazán egyedivé a házakat.

A homlokzaton lévő padlásszellőzők a polgári lakóházak jellegzetes elemei.

A deszkai oromzatok között még találunk eredeti, díszített oromzatokat, melyek jellegzetes motívumai több helyen feltűnnek a településen.

Rákóczin fellelhető részletek egyik legszebbike, a városháza falát díszítő címer.

A főút egyik legszebb házát kerámiabetétes díszítése teszi egyedivé.

KERÍTÉSEK

A kerítések Rákóczi falván sokfélék, azonban utcán belül magasságuk közel azonos és áttört kivitelűek. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lábazatot és oszlopok között fa pallók töltik ki. Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

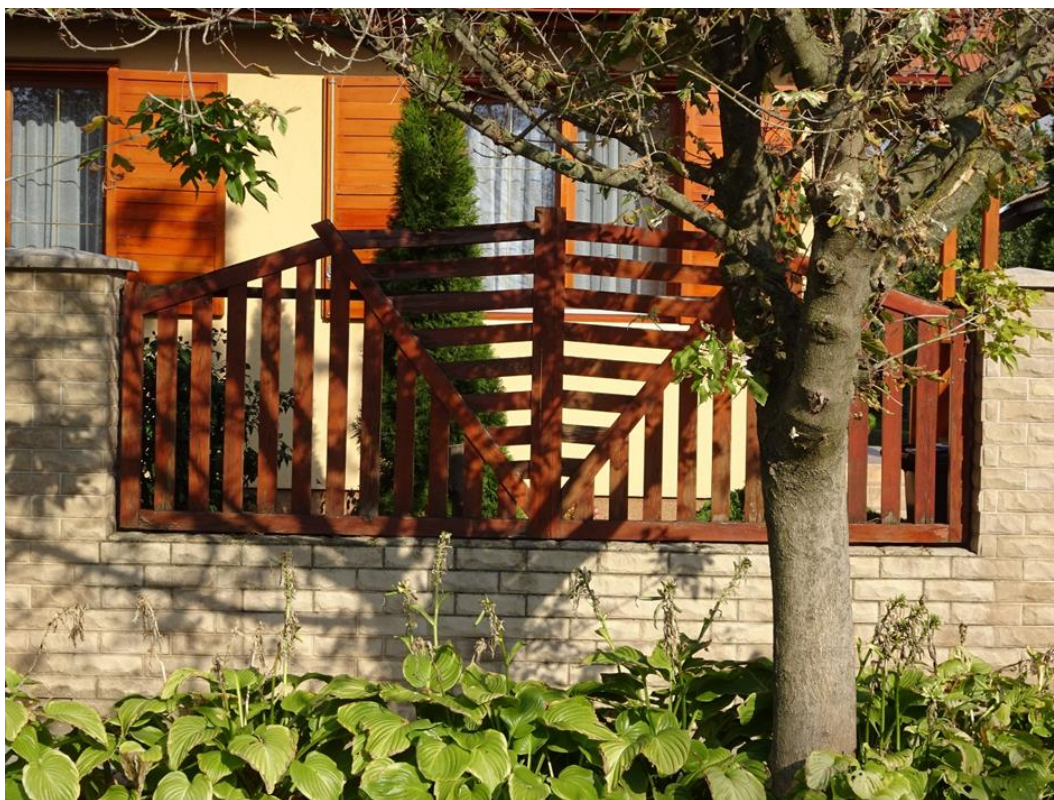
Díszes, faragott kapuzat teszi egyedivé a gondozási központ épületének bejáratát.

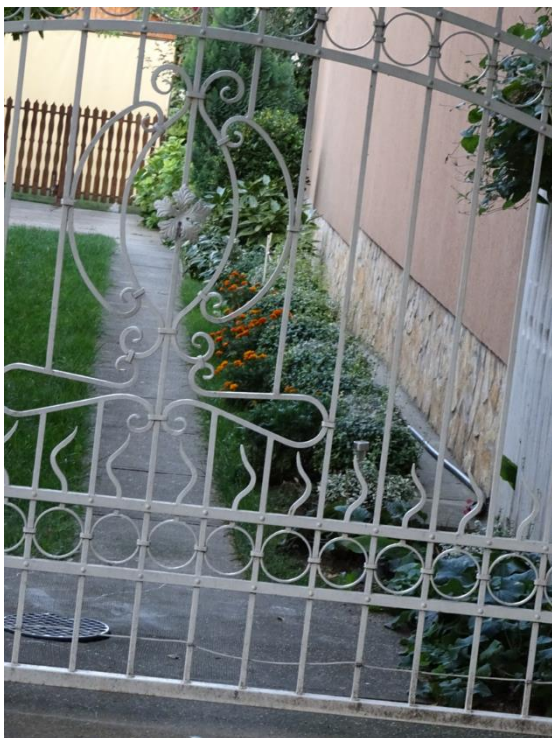
A kerítések között Rákóczin éppúgy találunk típuskerítést, mint egyedi, sajátos kerítéseket.

KERTEK

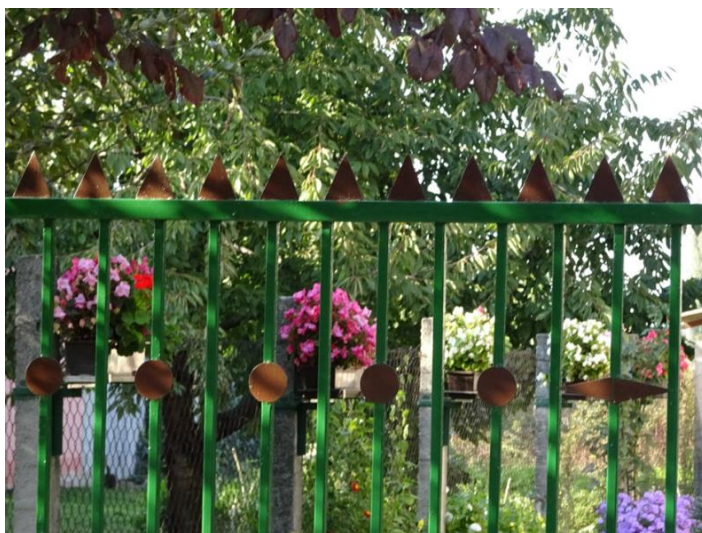
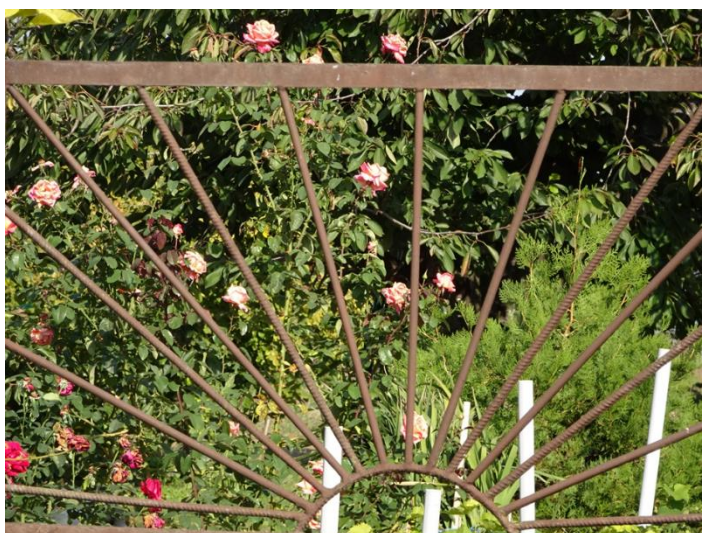
A kertkultúra az utóbbi évtizedekben átalakult, a jellemzően kertvárosias jellegű utcák telkein. Már csak egyes telkeken találkozunk hagyományos veteményeskerttel és az állattartás is csak a peremterületeken jellemző. Az életvitel és a városiasodási folyamattal összefüggésben a kerthasználat is megváltozott, jellemzően pihenőkerteket alakítanak ki, gyepes felületekkel, sok helyen automata öntözőberendezéssel. Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kialakítása.

A szépen gondozott kert hangulatossá, harmonikussá tesz az udvart.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

UTCÁK, TEREK

Rákóczi falva utcáit járva megfigyelhetjük a jellemző beépítési módot, az épületmagasságokat, a homlokzatok sokféleségét. A város közterületei rendezettek, évszak szerint virágokkal. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, jellemző homlokzatmagassághoz, tetőformához. A rendezett utcakép a település díszé. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől élhető és szerethető egy település. Gondosan válogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

A Szabadság téren a templomok előtti szépen gondozott virágágyás különös hangulatot teremt a főtéren.

Rákóczi falván a közterületeken több helyen találkozunk rózsákkal, melyek a települések kedvelt növényei, egész nyáron folyamatosan virágozva esztétikussá változtatják a tereket, zöldsávokat.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

Azokat az épületeket soroljuk a teljesség igénye nélkül a jó példák közé, ahol a homlokzati arányok, az utcaképbe illesztés, a nem riktó színhasználat, a rendezett előkert és közterület, valamint kerítés egysége egy harmonikus, rendezett képet mutat.

Bizonyára több épületnél vannak olyan apró részletek, melyeket még finomítva szebbé, harmonikusabbá tehető a településkép.

Rákóczifalván megállapíthatjuk, hogy általában rendezettek az utcaképek, a házak nagy többsége önmagában is igényes, gondozott, karbantartott. Apróbb odafigyeléssel, jó ötletekkel még szebbé és vonzóbbá tehető a településkép.

A bemutatott épületek a sok szépen karbantartott, utcaképbe illeszkedő épület közül kerültek kiválasztásra és mind színviláguk, mind megjelenésük, környezetrendezésük példaértékű, ezért külön – külön nem méltatjuk az épületeket, mert a fenti általános leírás mindegyikre érvényes.

Az Aranyalkony Otthon régi épülete, ahol eredeti formájában megőrzésre kerültek a homlokzati díszítések, nyílászárók a díszítő téglakeretezések.

Rákóczi falván jelentős számú 1950-60-as években épült sátoztetős családiházzal találkoztunk, melyek közül több felújításra került és visszafogott színvilágával, megtartott tömegformálásával követendő példa.

Rákóczi falván a régi korszerűsített lakóházak és az új típusú családiházak is megtalálhatók. A régi épületek felújításánál törekedjünk arra, hogy a jellegzetes külső megjelenés, a tömegformálás, színvilág kövesse az egykori népi lakóházak hangulatát, külső megjelenését.

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

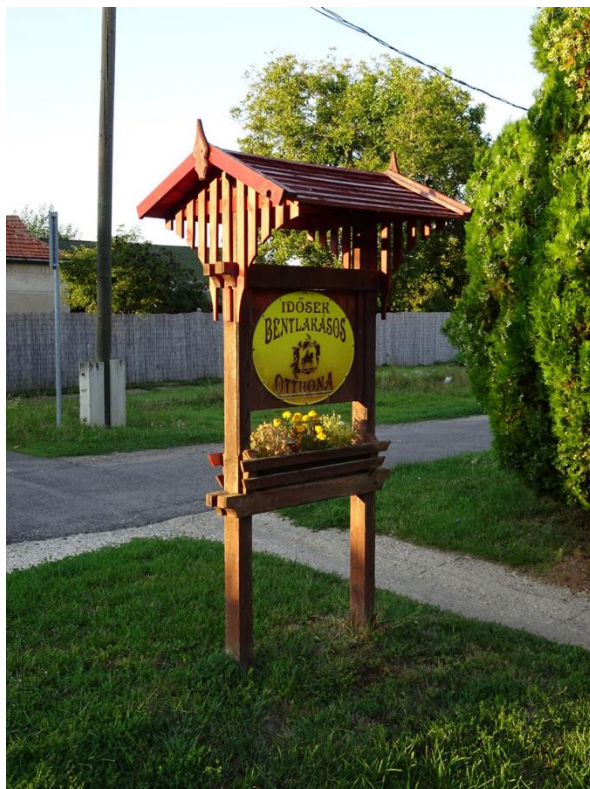
Rákóczi falván a sajátos építményfajtákhoz soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket.

Ugyancsak ide soroljuk azokat az építményeket, melyek a településre jellemzők, a településképhez tartoznak.

A város legforgalmasabb kereszteződésénél lévő zöldfelületet díszíti Rákóczi falva címere és alapítási dátuma egy szépen faragott, igényesen megmunkált közterületi jelképes városkapun.

A közterületeken elhelyezett, intézmények nevét mutató táblák a városon belül egységesek, egyformák.

A főteret díszíti a kútház, mely az itt élők egyik kedvelt találkozási helye.

Az óvoda kerítésének szép faragású táblái teszik egyedivé a kerítést.

A külterületi, természetközeli tájékoztató tábla természetes anyaghasználatú, tájba illő.

Sajátos építmény a magánház kerítés bejárója, mely egyedi formájával, megjelenésével díszíti a kerítést.

Utcanevtábla egyedi megoldása sajátos megjelenést kölcsönöz a kerítésnek.

A település közterülete egy-egy jól megválasztott utcabútorral, díszkúttal, emlékművel szebbé, otthonosabbá, egyedivé tehető. Ügyeljünk arra, hogy a közterületi utcabútorok is jellegükben, anyagukban, színükben hasonlóak legyenek, mert így biztosítottá válik az összhang.

A közterületen elhelyezett kandelábereknek nemcsak esztétikai funkciójuk van, hanem használati értékük is.

Egy-egy jól megválasztott, ötletes postaláda emeli a kerítés értékét, mintegy öltözteti a kerítést.

A sajátos építményszíntípekhez soroljuk a közelmúltban egyre népszerűvé és elterjedté vált klímát és a parabola antennát. Elhelyezésüknél ügyeljünk arra, hogy lehetőleg ne a főhomlokzatra, hanem az oldalhomlokzatra kerüljenek.

Rákóczi falván a megújuló energiahasználat is előtérbe kerül. javasoljuk, hogy napelem telepítésénél ne a teljes tetőfelületet borítsuk be, hanem lehetőség szerint mutassuk meg a tető szépségét is.

Rákóczi falva településarculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:

Rákóczi falva Város Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:

Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.
Kiszelovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök

Főépítész:

Kiszelovics Ildikó

Fényképezte:

Kiszelovics Ildikó, Kiszelovics Attila

Felhasznált irodalom:

- Rákóczi falva Város honlapja
- Adatok Szolnok Megye Történetéből (Szolnok Megyei Levéltár kiadványa)
- Hatályos településrendezési terv vizsgálati és alátámasztó munkarésze (tervező: Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.)
 - Helyi értékvédelmi vizsgálat
- TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)
 - Magyarországhely minta településképi arculati kézikönyv

A fényképfelvételek:

2017. augusztus - október hónapban készültek

Készült:

2017. október - december hó